EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 9.4.2025.
COM(2025) 160 final

2025/0086 (NLE)

Prijedlog

ODLUKE VIJEĆA

o potpisivanju, u ime Unije, i privremenoj primjeni Sporazuma između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o sudjelovanju Švicarske Konfederacije u programima Unije

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Europska unija i Švicarska čvrsto su povezane u gospodarskom, povijesnom, kulturnom, društvenom i političkom smislu. EU je najveći trgovinski partner Švicarske, a Švicarska je četvrti po veličini trgovinski partner EU-a. Više od 1,5 milijuna građana EU-a živi u Švicarskoj, a u EU-u živi nešto manje od 450 000 švicarskih državljana. Nekoliko stotina tisuća pograničnih radnika svaki dan prelazi granicu između EU-a i Švicarske u oba smjera.

EU i Švicarska povezani su i brojnim bilateralnim sporazumima. Švicarska sudjeluje na unutarnjem tržištu EU-a zahvaljujući sporazumima o slobodnom kretanju osoba, cestovnom prijevozu, zračnom prijevozu, trgovini poljoprivrednim proizvodima i uzajamnom priznavanju u vezi s ocjenom sukladnosti[1]. Švicarska je i pridružena Schengenu na temelju Sporazuma između Europske unije, Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o pridruživanju Švicarske Konfederacije provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine. Tijekom pandemije bolesti COVID-19 povećala se i suradnja između EU-a i Švicarske u pogledu prekograničnih prijetnji zdravlju.

Švicarska je tradicionalno snažan partner i u području istraživanja i inovacija. Surađuje s Europskom unijom u brojnim Unijinim programima financiranja posebno usmjerenima na istraživanje, inovacije i obrazovanje. Švicarska sveučilišta i privatni sektor od 1987. aktivno sudjeluju u okvirnim programima EU-a za istraživanja i inovacije. Te je godine stupio na snagu prvi bilateralni sporazum o znanstvenoj i tehnološkoj suradnji[2]. Švicarska je i dalje izrazito angažirana u raznim europskim inicijativama, uključujući Europsku organizaciju za nuklearna istraživanja (CERN), Europsku svemirsku agenciju, Europsku suradnju u znanosti i tehnologiji (COST) i mrežu Eureka. U razdoblju 2014. – 2020. bila je pridružena i programu Euratoma za istraživanja i osposobljavanje[3] i sudjelovala je u aktivnostima povezanima s Europskim zajedničkim poduzećem za ITER i razvoj energije fuzije na temelju Sporazuma o pridruživanju programu Obzor 2020. i Euratomu. Nadalje, Švicarska je bila članica EU-ova programa Erasmus[4].

Iako su EU-a i Švicarska bliski, u njihovom odnosu postoji i nekoliko dugotrajnih strukturnih problema. Kako bi se ti problemi riješili, EU i Švicarska vodili su pregovore o sporazumu o institucionalnom okviru od 2014. do 2021. Sporazum o institucionalnom okviru također bi bio

---

[1] Sporazum o zračnom prometu, Sporazum o željezničkom i cestovnom prijevozu robe i putnika, Sporazum o slobodnom kretanju osoba, Sporazum o uzajamnom priznavanju u vezi s ocjenom sukladnosti, Sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima, svi potpisani 21. lipnja 1999. (SL L 114, 30.4.2002., str. 1.).

[2] Okvirni sporazum o znanstvenoj i tehničkoj suradnji između Europskih zajednica i Švicarske Konfederacije (SL L 313, 22.11.1985., str. 6.) i Odluka Vijeća od 9. veljače 1987. o sklapanju okvirnih sporazuma o znanstvenoj i tehničkoj suradnji između Europskih zajednica i Kraljevine Švedske, Švicarske Konfederacije, Republike Finske, Kraljevine Norveške i Republike Austrije (SL L 71, 14.3.1987., str. 29.).

[3] Odluka Vijeća od 4. prosinca 2014. kojom se Europskoj komisiji odobrava sklapanje, u ime Europske zajednice za atomsku energiju, Sporazuma o znanstvenoj i tehnološkoj suradnji između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju te Švicarske Konfederacije kojim se Švicarska Konfederacija pridružuje programu Obzor 2020. – Okvirnom programu za istraživanja i inovacije i programu za istraživanja i osposobljavanje Europske zajednice za atomsku energiju kojim se nadopunjuje program Obzor 2020. te kojim se uređuje sudjelovanje Švicarske Konfederacije u aktivnostima ITER-a koje provodi Fuzija za energiju (SL L 370, 30.12.2014., str. 19.).

[4] Sporazum između Europske ekonomske zajednice i Švicarske Konfederacije o uspostavi suradnje u području obrazovanja i osposobljavanja u okviru programa Erasmus (SL L 332, 3.12.1991., str. 52.).

okvir upravljanja za dodatne sporazume koji se odnose na unutarnje tržište i u kojima Švicarska sudjeluje, uključujući sporazume za koje je Vijeće odobrilo pregovore, posebno o sigurnosti hrane (2003. i 2008.) i električnoj energiji (2006.). Osim toga, to bi bio i okvir upravljanja za Sporazum o zdravlju, za koji je Vijeće pregovore odobrilo 2008.

Pregovarači su u studenom 2018. postigli dogovor na tehničkoj razini o nacrtu teksta Sporazuma o institucionalnom okviru. Kao odgovor na odbijanje nacrta teksta u Saveznom vijeću Švicarske zaustavljeni su pregovori o drugim sporazumima jer su i Vijeće u svojim zaključcima od 19. veljače 2019. i Europski parlament u svojoj preporuci od 26. ožujka 2019. sklapanje novih sporazuma o pristupu unutarnjem tržištu ili odobravanje poboljšanih uvjeta na temelju postojećih sporazuma uvjetovali sklapanjem Sporazuma o institucionalnom okviru. Unatoč daljnjim pokušajima da se pronađe rješenje, Savezno vijeće Švicarske odlučilo je 26. svibnja 2021. jednostrano prekinuti pregovore o Sporazumu o institucionalnom okviru. Jednostranom odlukom Švicarske privremeno je zaustavljena bilateralna suradnja u području istraživanja, inovacija i obrazovanja.

Nakon prekida pregovora o Sporazumu o institucionalnom okviru Europska komisija i Švicarska započele su preliminarne razgovore u ožujku 2022. kako bi raspravile o budućnosti svojih odnosa. Ti su razgovori rezultirali zajedničkim dogovorom, u kojem je zabilježeno političko razumijevanje obje strane o daljnjim koracima za buduće pregovore i u kojem su utvrđene komponente i parametri širokog pregovaračkog paketa, kao i glavne teme i rješenja za ključna institucionalna i sektorska pitanja. Postupak razmatranja potvrdio je velik interes obje strane za oživljavanje suradnje u području istraživanja, inovacija i obrazovanja. U tom je kontekstu u zajedničkom dogovoru potvrđena namjera da se u okviru šireg paketa uspostavi pravni okvir koji bi omogućio sudjelovanje Švicarske u trenutačnom VFO-u za razdoblje 2021. – 2027. i kasnijim generacijama programa Unije, uključujući okvirne programe za istraživanja i inovacije i programe Digitalna Europa i Erasmus+. Nadalje, u zajedničkom dogovoru potvrđeno je da obje strane namjeravaju ponovno sudjelovati u pregovorima o provedbi postojećeg sporazuma o GNSS-u između EU-a i Švicarske (Galileo i EGNOS) i pokrenuti rasprave o sudjelovanju Švicarske u komponenti Copernicus Svemirskog programa EU-a.

Savezno vijeće Švicarske i Europska komisija potvrdili su zajednički dogovor u studenom 2023. Obje su se strane složile da taj zajednički dogovor bude temelj njihovih pregovaračkih mandata te su izrazile svoju ambiciju da pregovore zaključe 2024.

Stoga je Komisija 20. prosinca 2023. donijela Preporuku za odluku Vijeća o odobravanju pregovora o širokom paketu mjera utvrđenih i definiranih tijekom preliminarnih razgovora. Opći cilj tih pregovora bio je modernizirati i jačati bilateralne odnose EU-a i Švicarske, osigurati pošteno tržišno natjecanje poduzeća iz EU-a i Švicarske koja posluju na unutarnjem tržištu te zaštititi prava građana EU-a u Švicarskoj i spriječiti nejednako postupanje prema građanima iz različitih država članica. Time bi se građanima, poduzećima i istraživačima s obje strane omogućilo da u potpunosti iskoriste geografsku blizinu, zajedničke vrijednosti i gospodarske veze između EU-a i Švicarske. Savezno vijeće Švicarske istodobno je poduzelo odgovarajuće pripremne radnje. Nakon dovršetka relevantnih postupaka u Švicarskoj Vijeće Europske unije donijelo je 12. ožujka 2024. odluku kojom ovlašćuje Komisiju da pokrene pregovore o širokom paketu mjera i detaljne pregovaračke smjernice.

U pregovaračkim smjernicama potvrđeno je da bi Komisija u okviru paketa trebala pregovarati o samostalnom sporazumu o općim uvjetima sudjelovanja Švicarske u programima Unije. Taj bi sporazum trebao zajamčiti pravednu ravnotežu između doprinosa

Švicarske i koristi koje proizlaze iz sudjelovanja u tim programima te utvrditi uvjete za sudjelovanje, uključujući izračun financijskih doprinosa za svaki od tih programa i njihovih administrativnih troškova. U protokolima za pridruživanje Švicarske određenim programima Unije trebalo bi utvrditi popis programa u kojima Švicarska sudjeluje za svaku generaciju programa. Sporazum bi u skladu s pregovaračkim smjernicama trebao omogućiti i buduće pridruživanje Švicarske drugim programima Unije putem jednog ili više protokola, koje bi zajednički odbor osnovan na temelju sporazuma donio pojednostavnjenim postupkom.

Pregovore o širokom paketu pokrenuli su 18. ožujka 2024. predsjednica Europske komisije Ursula von der Leyen i tadašnja predsjednica Švicarske Konfederacije Viola Amherd. Komisija je vodila pregovore uz savjetovanje s Vijećem, uključujući Vijeće za opće poslove, i Radnom skupinom za EFTA-u koju je Vijeće imenovalo posebnim odborom za potrebe pregovora sa Švicarskom. U obzir je uzeta rezolucija Europskog parlamenta od 4. listopada 2023. i Komisija je propisno obavještavala Europski parlament o pregovorima u skladu s člankom 218. stavkom 10. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Nakon devet mjeseci intenzivnih pregovora predsjednice von der Leyen i Amherd najavile su 20. prosinca 2024. uspješan dovršetak rasprava o svim elementima širokog paketa. Široki paket uključuje ažuriranje pet sporazuma kojima se Švicarskoj već omogućuje pristup unutarnjem tržištu EU-a[5]; novi sporazum o sigurnosti hrane, na temelju kojeg će se uspostaviti zajednički prostor za sigurnost hrane koji će obuhvaćati sve dimenzije prehrambenog lanca; novi sporazum o zdravlju, koji će Švicarskoj omogućiti da sudjeluje u mehanizmima i tijelima EU-a za rješavanje ozbiljnih prekograničnih prijetnji zdravlju, posebno u Europskom centru za sprečavanje i kontrolu bolesti i sustavu ranog upozorenja i odgovora; novi sporazum o električnoj energiji, koji će Švicarskoj omogućiti da sudjeluje na unutarnjem tržištu električne energije EU-a; novi sporazum o trajnom i pravednom financijskom doprinosu Švicarske gospodarskoj i socijalnoj koheziji unutar Unije, koji odražava razinu partnerstva i suradnje između stranaka; i novi sporazum koji će Švicarskoj omogućiti da sudjeluje u nekoliko programa Unije otvorenih za pridruživanje trećih zemalja, a to su Obzor Europa, program Euratoma za istraživanja i osposobljavanje, ITER/F4E (Fuzija za energiju), Digitalna Europa, Erasmus+ i „EU za zdravlje”, čiji je cilj dopuniti suradnju uspostavljenu u sporazumu EU-a i Švicarske o zdravlju, o kojem su ta dva partnera pregovarala u okviru istog širokog paketa. Osim prethodno navedenih elemenata, široki paket uključuje i zaseban protokol o parlamentarnoj suradnji.

Iako je sporazum o sudjelovanju Švicarske u programima Unije (Sporazum između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o sudjelovanju Švicarske Konfederacije u programima Unije („Sporazum”)) sastavni dio šireg paketa o kojem su ta dva partnera pregovarala 2024., Komisija je odlučila ubrzati prijedlog za njegovo potpisivanje kako bi njegova privremena primjena, u skladu s člankom 18., ako se potpiše prije 15. studenog 2025., mogla početi proizvoditi učinke od 1. siječnja 2025. Tim će se pristupom omogućiti provedba prijelaznih odredbi, koje je Komisija odobrila Švicarskoj tijekom pregovora o širem paketu, o postupcima dodjele odobrenih sredstava za preuzimanje obveza za 2025. S obzirom na važnost sudjelovanja Švicarske, privremena primjena ovog Sporazuma u interesu je EU-a. S druge strane, ona ne utječe na pristup širokog paketa utvrđen u zajedničkom dogovoru i potvrđen u pregovaračkim smjernicama Vijeća jer Sporazum o sudjelovanju Švicarske u programima Unije sadržava

[5] Sporazum o zračnom prometu, Sporazum o željezničkom i cestovnom prijevozu robe i putnika, Sporazum o slobodnom kretanju osoba, Sporazum o uzajamnom priznavanju u vezi s ocjenom sukladnosti, Sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima, svi potpisani 21. lipnja 1999. (SL L 114, 30.4.2002., str. 1.).

klauzulu o vremenskom ograničenju valjanosti, prema kojoj će privremena primjena Sporazuma prestati ako Švicarska ne dovrši postupke potrebne za stupanje paketa na snagu do kraja 2028. Nadalje, sklapanje Sporazuma predviđeno je u okviru šireg paketa, koji obuhvaća druge ključne sporazume koji su bili predmet pregovora koji su se vodili 2024. Komisija u tu svrhu namjerava izraditi zaseban prijedlog.

S obzirom na to da će Švicarska sudjelovati i u programu Euratoma za istraživanja i osposobljavanje i u Europskom zajedničkom poduzeću za ITER i razvoj energije fuzije, ovom prijedlogu priložena je Preporuka Komisije za odluku Vijeća o odobravanju sklapanja i privremene primjene Sporazuma o programima Unije (za pitanja obuhvaćena Ugovorom o Euratomu).

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Sadržaj Sporazuma o sudjelovanju Švicarske u programima Unije sličan je sadržaju drugih sporazuma koje je Europska unija sklopila posljednjih godina s partnerima kao što su Ujedinjena Kraljevina, Novi Zeland i Kanada te je stoga u skladu s politikom Unije u tom području. Međutim, Sporazum sadržava određene posebne odredbe povezane s njegovom integracijom u široki paket čiji je ovaj Sporazum sastavni dio, posebno kako bi se uzela u obzir veza između sudjelovanja Švicarske u programu „EU za zdravlje” i novog Sporazuma između Europske unije i Švicarske Konfederacije o zdravlju.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

U Sporazumu, koji je dio širokog paketa sporazuma između EU-a i Švicarske, u potpunosti se poštuju Ugovori te se čuva cjelovitost i autonomija pravnog poretka Unije. Sporazum promiče vrijednosti, ciljeve i interese Unije te osigurava usklađenost, djelotvornost i kontinuitet njezinih politika i djelovanja.

Sudjelovanje Švicarske u programima Unije bit će potpuno u skladu s temeljnim aktima kojima se definiraju programi i postojećim uredbama Unije povezanima s financijskim upravljanjem, kao što je Financijska uredba[6].

2. PRAVNA OSNOVA

Sporazumom se utvrđuju pravila koja se primjenjuju na sudjelovanje Švicarske u bilo kojem programu ili aktivnosti Unije ili njihovim dijelovima koji su otvoreni za njezino sudjelovanje, a obuhvaćen je širok raspon područja u okviru UFEU-a, posebno područja istraživanja i inovacija, obrazovanja, osposobljavanja, mladih, sporta i kulture, kao i druga područja od zajedničkog interesa, kao što su digitalna transformacija i djelovanje u području zdravlja. Pregovori o Sporazumu započeli su i dovršeni istodobno s pregovorima o širokom paketu. Sporazum je neodvojivo povezan s drugim elementima širokog paketa. U tom je pogledu Sporazumom propisano njegovo stupanje na snagu podložno ispunjenju unutarnjih postupaka potrebnih za stupanje na snagu trinaest drugih instrumenata iz paketa. Sporazum uključuje klauzulu o vremenskom ograničenju valjanosti, prema kojoj će privremena primjena Sporazuma prestati ako Švicarska ne dovrši postupke potrebne za stupanje paketa na snagu do kraja 2028. Sporazum sadržava i odredbe kojima se osigurava da sudjelovanje Švicarske u programu „EU za zdravlje” bude usko povezano sa Sporazumom između Europske unije i Švicarske Konfederacije o zdravlju. Osim toga, na temelju Sporazuma mogle bi se poduzeti kompenzacijske mjere u slučaju neispunjavanja obveza koje proizlaze iz Sporazuma o

[6] Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2024. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (preinaka) (SL L, 2024/2509, 26.9.2024., str. 1.).

doprinosu Švicarske koheziji. S obzirom na neodvojive veze s drugim glavnim sporazumima iz šireg paketa, Sporazum bi trebalo sklopiti istodobno s drugim sporazumima iz paketa i kao sastavni dio tog paketa.

Budući da se ovim Sporazumom predviđa pridruživanje nekim programima Unije i da je on dio širokog paketa povezanih sporazuma, njegov se glavni cilj odražava u pravnoj osnovi za pridruživanje koja Uniji omogućava preuzimanje obveza u svim područjima obuhvaćenima Ugovorima. Stoga je članak 217. UFEU-a odgovarajuća materijalna pravna osnova za predloženu Odluku Vijeća o potpisivanju i privremenoj primjeni Sporazuma s obzirom na pitanja obuhvaćena Ugovorom o funkcioniranju Europske unije. To bi trebalo razlikovati od nedavnih sporazuma s Novim Zelandom, Kanadom i Republikom Korejom o sudjelovanju tih zemalja u programima Unije i njihovu pridruživanju programu Obzor Europa, koji su se temeljili na članku 212. UFEU-a s obzirom na njihovo ograničenije područje primjene.

Postupovna pravna osnova je članak 218. stavak 5. UFEU-a u vezi s člankom 218. stavkom 8. UFEU-a, kojim se predviđa jednoglasno odlučivanje u Vijeću.

Stoga je pravna osnova predložene odluke Vijeća članak 217. UFEU-a u vezi s člankom 218. stavkom 5. UFEU-a i člankom 218. stavkom 8. drugim podstavkom UFEU-a.

Sporazumom je obuhvaćeno i sudjelovanje Švicarske u aktivnostima na temelju Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju („Ugovor o Euratomu”) koje se odnose na nuklearnu fuziju, fisiju i osposobljavanje. Potpisivanje i privremena primjena Sporazuma u pogledu pitanja obuhvaćenih Ugovorom o Euratomu podliježe Preporuci za odluku Vijeća kojom se Europskoj komisiji odobrava sklapanje sporazuma između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Švicarske, s druge strane, o sudjelovanju Švicarske Konfederacije u programima Unije, koja se podnosi zajedno s ovim prijedlogom u zasebnom postupku.

3. REZULTATI *EX POST* EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

• *Ex post* evaluacije / provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva

Nije primjenjivo.

• Savjetovanja s dionicima

Nije primjenjivo.

• Prikupljanje i primjena stručnog znanja

Nije primjenjivo.

• Procjena učinka

Nije primjenjivo.

• Primjerenost i pojednostavnjenje propisa

Nije primjenjivo.

• Temeljna prava

Nije primjenjivo.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Sporazum će utjecati na proračun EU-a jer će se Švicarska pridružiti programu Obzor Europa, programu Euratoma za istraživanja i osposobljavanje, aktivnostima Europskog zajedničkog poduzeća za ITER i razvoj energije fuzije i programima Digitalna Europa, Erasmus+ i „EU za zdravlje”. Sporazumom se utvrđuju pravedni i uravnoteženi uvjeti u pogledu financijskog doprinosa Švicarske programima Unije u kojima bi sudjelovala i administrativni troškovi za upravljanje tim programima. Sporazum sadržava klauzulu o uzajamnosti kojom će se osigurati da pravni subjekti s poslovnim nastanom u Uniji imaju, koliko je to moguće, mogućnost sudjelovanja u ekvivalentnim švicarskim programima za istraživanja i inovacije, u skladu s uvjetima utvrđenima u nacionalnom pravu Švicarske.

Okvirni utjecaj na proračun utvrđen je u zakonodavnom financijskom izvještaju priloženom ovom prijedlogu.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Nije primjenjivo.

- **Dokumenti s objašnjenjima (za direktive)**

Nije primjenjivo.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga**

Sporazumom o sudjelovanju u programima Unije utvrđuje se pravni okvir za sudjelovanje Švicarske u programima Unije, čime se osigurava pravedna ravnoteža doprinosa i koristi. Osigurava se i da se Švicarskoj ne dodijeli ovlast za donošenje odluka o programima u kojima sudjeluje.

Sporazumom se utvrđuju uvjeti za izračun financijskih doprinosa pojedinačnim programima i njihovih administrativnih troškova i jamče se prava Unije da osigura dobro financijsko upravljanje i zaštiti financijske interese Unije.

Utvrđuju se i drugi uvjeti za sudjelovanje u programima Unije, kao što su odredbe o mobilnosti osoba koje sudjeluju u provedbi tih programa Unije. Sporazum uključuje uvjete za suspenziju sudjelovanja Švicarske u programima Unije i raskid Sporazuma. Sadržava i odredbe kojima se osigurava da ti slučajevi ne utječu na pravne obveze sklopljene sa subjektima iz Švicarske.

Sporazumom se predviđa njegova privremena primjena s retroaktivnim učinkom od 1. siječnja 2025. ako se potpiše prije 15. studenog 2025., s ciljem početka suradnje u područjima obuhvaćenima Sporazumom na datum utvrđen za svaki program. Datum početka sudjelovanja Švicarske u programu „EU za zdravlje” povezan je s datumom stupanja na snagu Sporazuma o zdravlju.

Protokol I. obuhvaća sudjelovanje Švicarske u programima Obzor Europa i Digitalna Europa od 1. siječnja 2025. i programu Erasmus+ od 1. siječnja 2027. Protokol I. obuhvaća i program Euratoma za istraživanja i osposobljavanje i aktivnosti Europskog zajedničkog poduzeća za ITER i razvoj energije fuzije (F4E). Program Euratoma za istraživanja i osposobljavanje obuhvaćen je Ugovorom o Euratomu. Stoga je obuhvaćen i Preporukom za odluku Vijeća kojom se Europskoj komisiji odobrava sklapanje Sporazuma u pogledu pitanja obuhvaćenih Ugovorom o Euratomu, koja se zajedno s ovim prijedlogom podnosi u zasebnom postupku.

Obzor Europa (2021. – 2027.)[7] vodeći je program Unije za istraživanja i inovacije. Protokol I. predviđa pridruživanje Švicarske cijelom programu Obzor Europa. Prvi stup programa prvenstveno je usmjeren na jačanje vlastitih znanstvenih i tehnoloških temelja EU-a, izgradnju europskih istraživačkih i inovacijskih sposobnosti te privlačenje znanja i talenata u Europu. Drugi stup usmjeren je na rješavanje globalnih izazova i jačanje europske industrijske konkurentnosti, često u okviru multidisciplinarnih ili interdisciplinarnih projekata. Treći stup usmjeren je na konkurentnost i inovativne kapacitete EU-a. Pridruživanje Švicarske odnosi se i na dijelove programa namijenjene za širenje sudjelovanja i jačanje europskog istraživačkog prostora.

Švicarska bi se 1. siječnja 2027. trebala pridružiti Unijinu programu Erasmus+ za obrazovanje i osposobljavanje, mlade i sport. Cilj je tog programa cjeloživotnim učenjem podupirati obrazovni, profesionalni i osobni razvoj osoba u području obrazovanja, osposobljavanja, mladih i sporta u Europi i šire. Program uključuje djelovanja u području mobilnosti, suradnje među organizacijama i razvoja politika. Razlikuje se od drugih programa Unije po tome što se najvećim dijelom njegova proračuna upravlja neizravnim upravljanjem.

U protokolu I. utvrđuju se posebni uvjeti za pridruživanje programu Erasmus+. U skladu s pravnom osnovom programa[8], ti uvjeti uključuju imenovanje nacionalnog tijela, osnivanje nacionalne agencije i imenovanje neovisnog revizorskog tijela. Sudjelovanje Švicarske u programu uvjetovano je pozitivnom *ex ante* procjenom njezine nacionalne agencije i plaćanjem financijskog doprinosa. Odstupajući od financijskih uvjeta na temelju ovog Sporazuma i uz ograničenje na višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027., operativni doprinos Švicarske iznosit će 70 % ključa za uplatu doprinosa utvrđenog u sporazumu.

Švicarska će se pridružiti gotovo svim elementima programa Digitalna Europa[9], osim specifičnom cilju 3 o kibernetičkoj sigurnosti i specifičnom cilju 6 o poluvodičima, kojima se ne može pridružiti nijedna treća zemlja (osim država EFTA-e koje su članice EGP-a). Međutim, Švicarska će se pridružiti specifičnom cilju 1 (računalstvo visokih performansi), specifičnom cilju 2 (umjetna inteligencija), specifičnom cilju 4 (napredne digitalne vještine) i specifičnom cilju 5 (uvođenje i najbolja uporaba digitalnih kapaciteta te interoperabilnost). Subjekti iz Švicarske moći će sudjelovati u pozivima za koje ispunjavaju uvjete.

Određena djelovanja u okviru programa Digitalna Europa, posebno ona obuhvaćena specifičnim ciljem 1 (računalstvo visokih performansi) i specifičnim ciljem 2 (umjetna inteligencija), izravno utječu na temeljne sigurnosne interese Unije i njezinih država članica. Stoga su ta djelovanja ograničena člankom 12. stavkom 6. Uredbe o programu Digitalna Europa, a u programu rada za razdoblje 2025. – 2027. navode se posebni uvjeti za sudjelovanje.

U tu je svrhu relevantnim švicarskim tijelima 13. siječnja 2025. poslan upitnik koji će morati ispuniti. Komisija će ocijeniti odgovore Švicarske kako bi utvrdila može li se subjekte s poslovnim nastanom u Švicarskoj uključiti u opseg prihvatljivosti za predmetna djelovanja. Taj je upitnik gotovo istovjetan upitniku poslanom Švicarskoj u vezi s procjenom na temelju

[7] Uredba (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata (SL L 170, 12.5.2021., str. 1.).

[8] Uredba (EU) 2021/817 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o uspostavi programa Unije za obrazovanje i osposobljavanje, mlade i sport Erasmus+ te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1288/2013 (Tekst značajan za EGP) (SL L 189, 28.5.2021., str. 1.).

[9] Uredba (EU) 2021/694 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi programa Digitalna Europa te o stavljanju izvan snage Odluke (EU) 2015/2240 (Tekst značajan za EGP) (SL L 166, 11.5.2021., str. 1.).

članka 22. stavka 5. Uredbe (EU) 2021/695 u prosincu 2024., a glavne su razlike usmjerenost kriterija uzajamnosti na program Digitalna Europa i dodatna sektorska pitanja u dijelu o izravnim stranim ulaganjima.

Protokol II. obuhvaća sudjelovanje Švicarske u Europskom zajedničkom poduzeću za ITER i razvoj energije fuzije. Budući da je to pitanje obuhvaćeno Ugovorom o Euratomu, obuhvaćeno je i Preporukom za odluku Vijeća kojom se Europskoj komisiji odobrava sklapanje Sporazuma u pogledu pitanja obuhvaćenih Ugovorom o Euratomu, koja se zajedno s ovim prijedlogom podnosi u zasebnom postupku.

Protokolom III. o sudjelovanju Švicarske u programu „EU za zdravlje" propisuje se da Švicarska kao pridružena zemlja može sudjelovati i doprinositi određenim dijelovima programa „EU za zdravlje", uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/522. Ti se dijelovi odnose na pripravnost na krizu kako je obuhvaćena Sporazumom između Europske unije i Švicarske Konfederacije o zdravlju. U skladu s Protokolom III. Švicarska će sudjelovati u programu „EU za zdravlje" od 1. siječnja godine koja slijedi nakon godine u kojoj stupi na snagu Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o zdravlju do kraja provedbe programa „EU za zdravlje" ili do kraja višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027., koje god nastupi prije.

Tekst Sporazuma dostavlja se Vijeću zajedno s prijedlogom odluke o potpisivanju i privremenoj primjeni.

U skladu s Ugovorima, na Komisiji je da osigura potpisivanje Sporazuma, podložno njegovu kasnijem sklapanju.

2025/0086 (NLE)

Prijedlog

ODLUKE VIJEĆA

o potpisivanju, u ime Unije, i privremenoj primjeni Sporazuma između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o sudjelovanju Švicarske Konfederacije u programima Unije

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 217. u vezi s člankom 218. stavkom 5. i člankom 218. stavkom 8. drugim podstavkom,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

(1) Vijeće je 12. ožujka 2024. ovlastilo Komisiju za otvaranje pregovora sa Švicarskom Konfederacijom o širokom paketu mjera povezanih s bilateralnim odnosima sa Švicarskom Konfederacijom, koji se sastoji od institucionalnih odredaba i odredaba o državnim potporama te, prema potrebi, posebnih prilagodbi sporazuma između Europske unije i Švicarske Konfederacije u područjima povezanima s unutarnjim tržištem, sporazuma o sudjelovanju Švicarske u programima Unije i sporazuma koji je osnova za trajni doprinos Švicarske smanjenju gospodarskih i socijalnih razlika među regijama[1]. Vijeće je ovlastilo Komisiju i za otvaranje pregovora sa Švicarskom Konfederacijom o novim sporazumima o električnoj energiji, zdravlju i sigurnosti hrane, o sudjelovanju Švicarske u agencijama Europske unije za svemirski program Unije i za željeznice te o izmjeni Sporazuma između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu kako bi se omogućila kabotaža.

(2) Komisija je u ime Unije dogovorila široki paket sporazuma, koji uključuje Sporazum između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o sudjelovanju Švicarske Konfederacije u programima Unije („Sporazum”), kao i protokole o institucionalnim odredbama, odredbama o državnim potporama i odredbama o izmjeni sporazumâ između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije u područjima povezanima s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje, sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o redovitom financijskom doprinosu Švicarske smanjenju gospodarskih i socijalnih razlika u Europskoj uniji, sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o zdravlju, sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o električnoj energiji, Protokol uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o trgovini poljoprivrednim proizvodima kojim se uspostavlja zajednički prostor za sigurnost hrane i sporazum između Europske unije i Švicarske

[1] Odluka Vijeća (EU, Euratom) 2024/995 od 12. ožujka 2024. o odobravanju otvaranja pregovora sa Švicarskom Konfederacijom o institucionalnim odredbama u sporazumima između Europske unije i Švicarske Konfederacije koji se odnose na unutarnje tržište, o sporazumu o sudjelovanju Švicarske Konfederacije u programima Unije te o sporazumu koji čini osnovu za trajni doprinos Švicarske Konfederacije koheziji Unije (SL L, 2024/995, 26.3.2024.).

Konfederacije o uvjetima sudjelovanja Švicarske Konfederacije u Agenciji Europske unije za svemirski program.

(3) U Sporazumu se utvrđuju pravila koja se primjenjuju na sudjelovanje Švicarske u bilo kojem programu, aktivnosti ili službi Unije ili njihovim dijelovima koji su otvoreni za njezino sudjelovanje, a obuhvaćen je širok raspon područja, posebno područja istraživanja i inovacija, nuklearne fuzije i fisije, obrazovanja, osposobljavanja, mladih, sporta i kulture, te druga područja od zajedničkog interesa, kao što su digitalna transformacija i djelovanje u području zdravlja. Osim toga, Sporazum je neodvojivo povezan s drugim elementima širokog paketa. U tom se pogledu Sporazumom propisuje sudjelovanje Švicarske u Programu djelovanja Unije u području zdravlja, koji je usko povezan sa Sporazumom o zdravlju; u skladu sa Sporazumom mogle bi se poduzeti kompenzacijske mjere u slučaju nepoštovanja obveza koje proizlaze iz Sporazuma o redovitom financijskom doprinosu Švicarske smanjenju gospodarskih i socijalnih razlika u Europskoj uniji.

(4) Pregovori o Sporazumu započeli su i dovršeni istodobno s pregovorima o širokom paketu. Člankom 17. Sporazuma propisuje se da je njegovo stupanje na snagu povezano sa stupanjem na snagu nekoliko instrumenata koji su dio paketa. Sporazumom se propisuje i privremena primjena, koja, međutim, prestaje najkasnije 31. prosinca 2028. ako Švicarska ne dovrši svoje unutarnje postupke potrebne za stupanje na snagu instrumenata iz članka 17. Sporazuma. Sporazum se sklapa istodobno s ostalim elementima širokog paketa i njegov je sastavni dio. Odluka o potpisivanju Sporazuma trebala bi se stoga temeljiti na pravnoj osnovi za pridruživanje koja Uniji omogućava preuzimanje obveza u svim područjima obuhvaćenima Ugovorima.

(5) Sporazum bi trebalo potpisati u ime Unije u pogledu pitanja obuhvaćenih Ugovorom o funkcioniranju Europske unije, podložno njegovu kasnijem sklapanju.

(6) Kako bi se proširila suradnja, Sporazumom se propisuje da ga stranke u skladu sa svojim unutarnjim postupcima i propisima privremeno primjenjuju od 1. siječnja 2025., osim ako datum njegova potpisivanja bude nakon 15. studenog 2025., u kojem slučaju stranke privremeno primjenjuju Sporazum od 1. siječnja 2026.

(7) Unija bi stoga trebala privremeno primjenjivati Sporazum u pogledu pitanja obuhvaćenih Ugovorom o funkcioniranju Europske unije.

(8) U skladu s člankom 18. Sporazuma privremena primjena prestaje najkasnije 31. prosinca 2028. ako Švicarska do tog datuma ne dovrši svoje unutarnje postupke potrebne za stupanje na snagu instrumenata iz članka 17. Sporazuma.

(9) Potpisivanje i privremena primjena Sporazuma u pogledu pitanja obuhvaćenih Ugovorom o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju podliježu posebnom postupku na temelju tog Ugovora,

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Odobrava se potpisivanje, u ime Unije, Sporazuma između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o sudjelovanju Švicarske Konfederacije u programima Unije („Sporazum”) u pogledu pitanja

koja nisu obuhvaćena Ugovorom o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju („Ugovor o Euratomu”), podložno sklapanju navedenog Sporazuma[2].

Članak 2.

Podložno reciprocitetu, Sporazum se u pogledu pitanja koja nisu obuhvaćena Ugovorom o Euratomu privremeno primjenjuje u skladu s člankom 18. Sporazuma[3].

Članak 3.

Ova Odluka stupa na snagu na dan donošenja.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Vijeće
Predsjednik

[2] Tekst Sporazuma objavljen je u SL L […].

[3] Datum od kojeg će se Sporazum privremeno primjenjivati bit će objavljen u *Službenom listu Europske unije*.

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKIM I DIGITALNIM ASPEKTIMA ZAKONODAVNOG PRIJEDLOGA

„PRIHODI” – ZA PRIJEDLOGE KOJI IMAJU PRORAČUNSKI UČINAK NA PRIHODOVNOJ STRANI

1. NASLOV PRIJEDLOGA:

Prijedlog odluke Vijeća o potpisivanju, u ime Unije, i privremenoj primjeni Sporazuma između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o sudjelovanju Švicarske Konfederacije u programima Unije (Obzor Europa, Erasmus+, „EU za zdravlje”[1], Digitalna Europa).

2. PRORAČUNSKE LINIJE:

Obzor Europa

Linija prihoda (poglavlje/članak/stavka): 6 0 1 0 – Obzor Europa – Namjenski prihodi

Iznos predviđen u proračunu za dotičnu godinu:

Prihodi će se namijeniti sljedećoj liniji rashoda (poglavlje/članak/stavka):

Cijeli članak 01 01 01 (01 01 01 01, 01 01 01 02, 01 01 01 03, 01 01 01 11, 01 01 01 12, 01 01 01 13, 01 01 01 71, 01 01 01 72, 01 01 01 73, 01 01 01 74, 01 01 01 76)

Cijeli članak 01 02 01 (01 02 01 01, 01 02 01 02, 01 02 01 03)

Cijeli članak 01 02 02 (01 02 02 10, 01 02 02 11, 01 02 02 12, 01 02 02 20, 01 02 02 30, 01 02 02 31, 01 02 02 40, 01 02 02 41, 01 02 02 42, 01 02 02 43, 01 02 02 50, 01 02 02 51, 01 02 02 52, 01 02 02 53, 01 02 02 54, 01 02 02 60, 01 02 02 61, 01 02 02 70)

Cijeli članak 01 02 03 (01 02 03 01, 01 02 03 02, 01 02 03 03)

Cijeli članak 01 02 04 (01 02 04 01, 01 02 04 02)

Članak 01 02 05

Proračunska linija 20 XX Administrativni rashodi Europske komisije

Erasmus+

Linija prihoda (poglavlje/članak/stavka): 6 0 1 0 – Erasmus+ – Namjenski prihodi

Iznos predviđen u proračunu za dotičnu godinu:

Prihodi će se namijeniti sljedećoj liniji rashoda (poglavlje/članak/stavka):

Cijeli članak

[1] Protokolom III. o sudjelovanju Švicarske u programu „EU za zdravlje” propisuje se da Švicarska kao pridružena zemlja može sudjelovati i doprinositi određenim dijelovima programa „EU za zdravlje”, uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/522. Ti se dijelovi odnose na pripravnost na krizu kako je obuhvaćena Sporazumom između Europske unije i Švicarske Konfederacije o zdravlju.

Erasmus+ (naslov 2.: 07.030101, 07.030102, 07.0302, 07.0303, 07.010201.xx, 07.010275)

Erasmus+ (naslov 6.: 15.020102, 14.020150, 14.010175, 15.010175).

Proračunska linija 20 XX Administrativni rashodi Europske komisije

„EU za zdravlje”

Naslov 6.: Prihodi, doprinosi i povrati koji se odnose na politike Unije, poglavlje 6 1: Kohezija, otpornost i vrijednosti, članak 6 1 1: Oporavak i otpornost te stavka:

6113 program „EU za zdravlje” – Namjenski prihodi

Prihodi će se namijeniti sljedećim linijama rashoda:

Proračunska linija	**Naziv**
06 01 05 73 – naslov 2.b	Europska izvršna agencija za zdravlje i digitalno gospodarstvo – Doprinos iz programa „EU za zdravlje”
06 01 05 01 – naslov 2.b	Rashodi za potporu programu „EU za zdravlje”
06 06 01 – naslov 2.b	Program „EU za zdravlje”
20 02 01 01 – naslov 7.	Ugovorno osoblje
20 04 01 – naslov 7.	Informacijski sustavi

Digitalna Europa

Linija prihoda (poglavlje/članak/stavka): 6 0 2 2 – Program Digitalna Europa – Namjenski prihodi

Iznos predviđen u proračunu za dotičnu godinu: 19 296 000

Prihodi će se namijeniti sljedećoj liniji rashoda (poglavlje/članak/stavka):

02 01 30 01	Rashodi za potporu programu Digitalna Europa
02 01 30 73	Europska izvršna agencija za zdravlje i digitalno gospodarstvo – Doprinos iz programa Digitalna Europa
02 04 02 10	Program Digitalna Europa – Računalstvo visokih performansi
02 04 03 00	Program Digitalna Europa – Umjetna inteligencija
02 04 04 00	Program Digitalna Europa – Vještine
02 04 05 01	Program Digitalna Europa – Uvođenje

02 04 05 02	Program Digitalna Europa – Uvođenje/Interoperabilnost
Proračunska linija 20.XX	Administrativni rashodi Europske komisije

3. FINANCIJSKI UČINAK[2]

☐ Prijedlog nema financijski učinak

☐ Prijedlog nema financijski učinak na rashode, ali ima financijski učinak na prihode

☑ Prijedlog ima financijski učinak na namjenske prihode

[2] Svi iznosi za 2026. i 2027. navedeni u ovom odjeljku okvirni su i odgovaraju najnovijim dostupnim procjenama.

Učinak je sljedeći:

Obzor Europa

(U milijunima EUR, na tri decimale)

Linija prihoda	Učinak na prihode	Razdoblje od XX mjeseci s početkom od dd.mm.gggg. *(ako je primjenjivo)*	Godina N (2025.)
6 0 1 0	1 934,043	36 mjeseci počevši od 1.1.2025.	636,724

Stanje nakon djelovanja			
Linija prihoda	2025.	2026.	2027.
6 0 1 0	636,724	640,836	656,483

Linija rashoda	2025.	2026.	2027.
Članci 01 01 01, 01 02 01, 01 02 02, 01 02 03, 01 02 04, 01 02 05	621,194	622,171	631,234
20 XX	15,530	18,665	25,249

Erasmus+

(U milijunima EUR, na tri decimale)

Linija prihoda	Učinak na prihode	Razdoblje od XX mjeseci s početkom od dd.mm.gggg. *(ako je primjenjivo)*	Godina N (2027.)
6 0 1 0	181,1	12 mjeseci počevši od 1.1.2027.	181,1

Linija prihoda	2027.
6 0 1 0	181,1

Linija rashoda	2027.

Članci: 07.030101, 07.030102, 07.0302, 07.0303, 07.010201, 07.010275	174,1
20 XX	7,0

„EU za zdravlje”

(U milijunima EUR, na jednu decimalu)

Linija prihoda	Učinak na prihode[3]	Razdoblje od 24 mjeseca, počevši od 1.1.2026.	Godina N
Članak 6113	47,738[4]	1.1.2026.[5]	31.12.2027.

Linija prihoda	2026.[6]	2027.
Članak 6113	23,869	23,869

(U milijunima EUR, na jednu decimalu)

Linija rashoda	Naziv	Dodijeljena sredstva za 2026.
06 01 05 73	Europska izvršna agencija za zdravlje i digitalno gospodarstvo – Doprinos iz programa „EU za zdravlje”	0,684
06 01 05 01	Rashodi za potporu programu „EU za zdravlje”	0,292
06 06 01	Program „EU za zdravlje”	22,425
20 02 01 01	Ugovorno osoblje	0,234
20 04 01	Informacijski sustavi	0,234

[3] Iznos je procjena koja se temelji na formuli ili metodi iz odjeljka 4.

[4] Ukupni iznos neznatno se razlikuje od ukupnog iznosa u tablici u nastavku zbog zaokruživanja godišnjih iznosa na jednu decimalu.

[5] Švicarska će sudjelovati u programu „EU za zdravlje” od 1. siječnja godine koja slijedi nakon godine u kojoj stupi na snagu Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o zdravlju do kraja provedbe programa „EU za zdravlje” ili do kraja višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027., koje god nastupi prije.

[6] Iznos se temelji na omotnici za pripravnost na krize predviđenoj u programu rada programa „EU za zdravlje” za 2024.

Digitalna Europa

(U milijunima EUR, na tri decimale)

Linija prihoda	Učinak na prihode	Razdoblje od XX mjeseci s početkom od dd.mm.gggg. *(ako je primjenjivo)*	Godina N (2025.)
6 0 2 2	59,875	36 mjeseci počevši od 1.1.2025.	19,296

Stanje nakon djelovanja			
Linija prihoda	2025.	2026.	2027.
6 0 2 2	19,296	18,793	21,786

Linija rashoda	2025.	2026.	2027.
Članci: 02 01 30 02 04 02 02 04 03 02 04 04 02 04 05	18,826	18,245	20,948
20 XX	0,470	0,548	0,838

4. MJERE ZA BORBU PROTIV PRIJEVARA

Člankom 325. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) od Komisije se zahtijeva da suzbija prijevare i sva nezakonita djelovanja koja su usmjerena protiv financijskih interesa Unije. Sprečavanje i otkrivanje prijevara stoga je temeljna obveza svih službi Komisije u okviru njihovih svakodnevnih aktivnosti koje uključuju upotrebu resursa.

Prijevare ili nepravilnosti koje uključuju sredstva EU-a imaju posebno negativan učinak na ugled Komisije i provedbu politika EU-a. Trenutačna strategija Komisije za borbu protiv prijevara (COM(2019) 196) donesena je 29. travnja 2019. i njome je zamijenjena strategija iz 2011. To je dokument o politikama u kojem se utvrđuju prioriteti Komisije u borbi protiv prijevara u kontekstu višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. Glavni su ciljevi strategije Komisije za borbu protiv prijevara iz 2019. sljedeći: 1. „dodatno poboljšati poimanje obrazaca prijevare, profila počinitelja prijevare i sustavnih slabosti povezanih s prijevarama koje utječu na proračun EU-a” (prikupljanje i analiza podataka) i 2. „optimizirati koordinaciju, suradnju i tijekove djelovanja u borbi protiv prijevara, posebno među službama i izvršnim agencijama Komisije” (koordinacija, suradnja i procesi). Strategija je popraćena akcijskim planom koji je revidiran u srpnju 2023. i čiji je cilj, kao i cilj

njegova prethodnika, ojačati sve dijelove ciklusa borbe protiv prijevara: sprečavanje, otkrivanje, istragu i ispravljanje.

Vodeća načela i ciljni standardi strategije Komisije za borbu protiv prijevara iz 2019. su sljedeći:

- nulta tolerancija u pogledu prijevara,
- borba protiv prijevara kao sastavni dio unutarnje kontrole,
- troškovna učinkovitost kontrola,
- profesionalni integritet i stručnost osoblja EU-a,
- transparentna upotreba sredstava EU-a,
- sprečavanje prijevara, posebno povećanje otpornosti programa potrošnje na prijevare,
- djelotvorni istražni kapaciteti i pravodobna razmjena informacija,
- brzo ispravljanje (uključujući povrat sredstava obuhvaćenih prijevarom i sudske/administrativne sankcije),
- dobra suradnja između unutarnjih i vanjskih dionika, posebno između EU-a i odgovornih nacionalnih tijela te između odjela svih relevantnih institucija i tijela EU-a,
- djelotvorna unutarnja i vanjska komunikacija o borbi protiv prijevara.

Članci od 11. do 14. Sporazuma sadržavaju detaljne odredbe o dobrom financijskom upravljanju, što uključuje i mjere za borbu protiv prijevara. Te se mjere trebaju primjenjivati horizontalno kako bi se osigurala zaštita financijskih interesa EU-a u svim programima ili aktivnostima Unije obuhvaćenima budućim protokolima koje će potencijalno donijeti Zajednički odbor u okviru Sporazuma o pridruživanju Švicarske Konfederacije nizu programa ili aktivnosti Unije. Primjenjuju se i na protokole jer su protokoli i prilozi njihov sastavni dio.

Člancima 11. i 12. Sporazuma propisuju se potrebne pojedinosti i postupci te se tijelima (Europskoj komisiji ili drugim osobama koje Europska komisija ovlasti, što uključuje Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF), Europski revizorski sud i Ured europskog javnog tužitelja (EPPO)) omogućuje neometano izvršavanje zadaća kako bi se zaštitili financijski interesi EU-a. U provedbi programa ili aktivnosti obuhvaćenih protokolima uz Sporazum načelo ostaje nepromijenjeno: financijske interese EU-a treba zaštititi proporcionalnim mjerama, uključujući mjere povezane sa sprečavanjem, otkrivanjem, ispravljanjem i istraživanjem nepravilnosti, uključujući prijevare, te s povratom izgubljenih, pogrešno isplaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava i, prema potrebi, primjenom administrativnih sankcija.

U skladu s Financijskom uredbom svaka osoba ili subjekt koji prima sredstva Unije mora potpuno surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije, dodijeliti nužna prava i pristup Komisiji, OLAF-u i Europskom revizorskom sudu i pobrinuti se da sve treće strane koje su uključene u izvršenje sredstava Unije osiguraju jednakovrijedna prava. Kako je izričito propisano člankom 11. stavkom 4. Sporazuma, preispitivanja i revizije mogu se provoditi i nakon privremene obustave primjene protokola ili prestanka primjene ili raskida Sporazuma.

Sporazumom se OLAF-u omogućava da na državnom području Švicarske Konfederacije provodi administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na

terenu, subjekta iz Švicarske koji je stranka relevantnog sporazuma o financiranju ili treće strane koja je subjekt iz Švicarske i koja provodi sporazum o financiranju na temelju ugovora, u skladu s relevantnim sporazumom o financiranju i drugim primjenjivim ugovorima i u mjeri u kojoj je to njima propisano. Europska komisija i OLAF pri izvršavanju dužnosti na državnom području Švicarske Konfederacije moraju postupati u skladu sa švicarskim pravom.

Preispitivanja i revizije mogu provoditi službenici Unije, osobito službenici Europske komisije i Europskog revizorskog suda, ili druge osobe koje Europska komisija ovlasti. Europska komisija i druge osobe koje je ovlastila Europska komisija pri izvršavanju dužnosti na državnom području Švicarske Konfederacije moraju postupati u skladu sa švicarskim pravom.

Švicarska tijela u skladu s primjenjivim instrumentima međunarodne suradnje surađuju s tijelima Unije ili država članica nadležnima za istragu i progon kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije, uključujući podizanje optužnice protiv navodnih počinitelja i sudionika navedenih kaznenih djela. Zahtjevi podneseni u skladu s primjenjivim instrumentima međunarodne suradnje mogu uključivati, ovisno o slučaju, zahtjeve podnesene u vezi s istragama ili kaznenim progonima koje provodi EPPO. To omogućuje suradnju s EPPO-om kako je propisano Direktivom (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevara počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima.

Nadalje, Sporazumom se propisuje djelotvoran mehanizam za osiguravanje izvršenja odluka Komisije na državnom području Švicarske Konfederacije.

5. OSTALE NAPOMENE

Metoda izračuna financijskog doprinosa Švicarske Konfederacije za sve programe Unije definirana je u članku 7. o financijskim uvjetima dopunjenom člancima 8. i 9. Sporazuma i u Prilogu I. Sporazumu o financijskim provedbenim odredbama.

Kad je riječ o programu „EU za zdravlje”, procijenjena raspodjela doprinosa pridružene zemlje proračunskim linijama programa temelji se na relativnom udjelu svake proračunske linije u proračunu programa u proračunu EU-a (odobrena sredstva C1, na temelju financijskog programiranja za razdoblje 2021. – 2027., uključujući procijenjena dodatna sredstva iz novčanih kazni – članak 5. višegodišnjeg financijskog okvira). Okvirni iznos doprinosa pridružene zemlje služit će i za pokrivanje decentraliziranih administrativnih troškova (vanjsko osoblje / ostali rashodi za upravljanje).